

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET ZA KRIMINALISTIKU, KRIMINOLOGIJU
I SIGURNOSNE STUDIJE

Dr.sc. Azra Adžajlić-Dedović

RESTORATIVNA PRAVDA

Sarajevo, 2014. godina

Restorativna pravda

Autorica: Azra Adžajlić-Dedović

Izdavač: Office Shop

CIP - Katalogizacija u publikaciji Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

ISBN 978-9958-681-39-4

COBISS.BH-ID 21800454

SADRŽAJ

SADRŽAJ	6
UMJESTO PREDGOVORA	10
Prof.dr. Hasan Balić.....	10
Prof.dr. Haris Halilović.....	12
Doc.dr. Goran Bašić.....	15
U V O D	18
I. POJAM RESTORATIVNE PRAVDE	20
1. Restorativna pravda – etimološko određenje.....	20
2. Odnos restorativne pravde sa drugim naukama.....	21
2.1. Odnos restorativne pravde i viktimologije.....	21
2.2. Odnos restorativne pravde i kriminologije.....	21
2.3. Odnos restorativne pravde i konfliktologije.....	22
2.4. Odnos restorativne pravde i sociologije.....	22
2.5. Odnos restorativne pravde i psihologije.....	22
2.6. Odnos restorativne pravde i sociologije prava.....	23
2.7. Odnos restorativne pravde i građanskog prava	23
2.8. Odnos restorativne pravde i upravnog prava.....	23
2.9. Odnos restorativne pravde i radnog prava.....	23
2.10. Odnos restorativne pravde i privrednog prava.....	24
II. RAZVOJ RESTORATIVNE PRAVDE	26
1. Običajno pravo i restorativna pravda.....	26
2. Različiti modeli za ostvarivanje nakanade štete žrtvama.....	28
2.1. Francuski model (action civil) ili athezioni postupak.....	28
2.2. Probacijski model ili postupak zaštitnog nadzora (i uvjetne osude).....	29
2.3. Engleski model ili isplata kompenzacije oštećeniku.....	29
3. Nastanak i razvoj restorativne pravde.....	30
4. Kodifikacija restorativne pravde.....	33
5. Evropsko pravo i prava žrtave.....	35
III. RESTORATIVNA PRAVDA U TEORIJI	40
1. Pravne teorije o restorativnoj pravdi.....	40
1.1. Teorija Margaret Fray.....	43
1.2. Teorija „osiguranja“ i teorija „dobročinstva“	44
2. Ostale teorije o restorativnoj pravdi.....	45
2.1. Teorija etiketiranja	46

2.2. Kontrolna teorija	47
2.3. Teorija subkultura	47
2.4. Teorija reintegrativnog posramljivanja	48
IV. RESTORATIVNA PRAVDA - ELEMENTI, PRINCIPI I FAZE POSTUPKA.....	50
1. Elementi restorativne pravde.....	50.
2. Principi restorativne pravde.....	51
2.1. Dobrovoljnost stranaka.....	52
2.2. Neutralnost medijatora.....	52
2.3. Jednakost strana u sporu	52
2.4. Povjerljivost	53
3. Faze restorativnog postupka.....	53
3.1. Faza prije posredovanja.....	54
3.2. Faza posredovanja.....	54
3.3. Faza praćenja rezultata posredovanja.....	55
V. RESTORATIVNE PRAVDE - MODELI, POSTUPCI I MJERE	56
1. Restorativni modeli	56
1.1. Konferensiranje	56
1.2. Pordična medijacija.....	57
1.3. Medijacija.....	57
1.4. Krug za presudu.....	58
1.5. Rad za opće dobro.....	59
1.6. Vijeće zajednice.....	59
2. Restorativni postupci i mjere u sistemu pravosuđa.....	60
3. Primjena restorativnih mjera i postupaka u zatvorima.....	62
4. Primjena restorativnih modela nakon oknočanja oružanih konflikata.....	65
VI. MEDIJATOR.....	70
VII. TEHNIKE IZVOĐENJA MEDIJACIJE.....	74
1. Postavljanje pitanja.....	76
2. Aktivno slušanje.....	77
3. Parafraziranje.....	78
4. Sažimanje.....	78
VIII. MEDIJACIJA U BOSNI I HERCEGOVINI.....	80
1. Pravni osnov za primjenu medijacije u Bosni i Hercegovini.....	80
2. Primjena medijacije u Bosni i Hercegovini.....	82
2.1. Maloljetnička delinkvencija i medijacija u Bosni i Hercegovini.....	83
2.1.1. Etimološko određenje maloljetničke delinkvencije.....	83
2.1.2. Vaspitne preporuke kao restorativne mjere u Bosni i Hercegovini.....	86

2.1.3. Restorativna pravda i maloljetnička delinkvencija.....	88
2.2. <i>Nasilje u porodici i medijacija u Bosni i Hercegovini</i>	91
2.2.1. Etimološko određenje nasilja u porodici.....	91
2.2.2. Sprječavanje i suzbijanje nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini..	93
2.2.3. Restorativna pravda i nasilja u porodici.....	94
IX. EVROPSKE NORMATIVI RESTORATIVNE PRAVDE	100
1. Preporuka REC (2002) 10 Komiteta ministara državama članicama o medijaciji o građanskim stvarima.....	100
2. Evropski kodeks i uputa medijatorima.....	102
3. Primjena medijacije u Evropi.....	103
X. PRIMJENA MEDIJACIJE KAO RESTORATIVNOG MODELA U BOSNI I HERCEGOVINI - PROBLEMI I DIELEME	106
XI. P O P I S L I T E R A T U R E	108
XII. P R I L O Z I	112
1. Zakon o postupku medijacije u Bosni i Hercegovini.....	114
2. Zakon o prenosu poslova medijacije na Udruženje medijatora.....	120
3. Preporuka br. R (99) 19 SAVJET EVROPE KOMITET MINISTARA.....	122

Univerzitet u Sarajevu, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije

Knjiga dr.sc. Azre Adžajlić-Dedović predstavlja vrijedno intelektualno svjedočanstvo centralnih tema fenomena "restorativna pravda". Knjiga je isto tako kvalitetan doprinos budućim teorijsko-empirijskim istraživanjima i znanstvenim raspravama o viktimologiji i restorativnoj pravdi kako na međuljudskom tako i na društvenom i međudržavnom nivou.

Poseban doprinos knjige se očitava u otkriću da se fenomen "restorativna pravda" producira i reproducira u razgranatoj mreži svakodnevnih interakcija u društvu. Spisateljka nam razotkriva da su politika i pravni postupci interaktivno isprepleteni sa stvaranjem individualnog identiteta žrtve, sve to dok se žrtva istovremeno bori sa pitanjima: Trebam li oprostiti zločincu(ima), i u tom slučaju kako? Hoću li se pomiriti? Kako da nastavim dalje nakon zločina?

Knjiga dr.sc. Azre Adžajlić-Dedović prezentira dio aparata izraza koji je neophodan za analizu ovih pitanja. Bez analize ovakvih procesa u jednom društvu postoji rizik da će žrtve živjeti u društvu bez priznanja a zločinci rizikuju permanentnu povezanost sa svojim (ne)djelima. Zato je ova knjiga, po mom mišljenju, nezaobilazno štivo kako za studente sociologije, kriminologije, kriminalistike, sigurnosnih studija, prava, socialnog rada, socijalne psihologije i pedagogije, tako i za svakoga ko želi učestvovati u diskusiji o viktimologiji i restorativnoj pravdi poslije zločina ili serije zločina u jednom društvu.

Lund, dana 15 oktobra 2014,

Goran Basic

Department of Sociology

Lund University, Box 114

221 00 Lund, Sweden

Phone: +46 (0)46 222 36 81

E-mail: goran.basic@soc.lu.se

Personal page:

<http://www3.soc.lu.se/index.php?id=261>

<http://www.lunduniversity.lu.se/lucan/user/a7a136c42de541915c7f34a733557b17>